

Να σας ... συστήσω το Ι.Ο.Κ.

Θ. Γ. Βουδικλάρης
Πολιτικός Μηχανικός

III. ΠΕΤΕΠ - το τεχνικό μέρος¹

Οι ΠΕΤΕΠ συντάχθηκαν από Ομάδες Εργασίας, που τις αποτελούσαν επιλεγμένοι, έμπειροι μηχανικοί του Πανεπιστημιακού χώρου, του Δημόσιου τομέα και του ελεύθερου επαγγέλματος, μελετητές και κατασκευαστές.

Οι συντάκτες των Προδιαγραφών έπρεπε να ικανοποιούν «προδιαγραφές» που ήταν βέβαια πολύ απαιτητικές, προκειμένου να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα. Οι μηχανικοί των Ομάδων Εργασίας έπρεπε να έχουν πολύ καλή και **σύγχρονη** επιστημονική και τεχνολογική κατάρτιση στο αντικείμενο που διαπραγματεύονταν, να γνωρίζουν σε βάθος τη νομοθεσία των Δημοσίων Έργων και να έχουν πείρα από τον τρόπο παραγωγής των έργων, τόσο των ιδιωτικών όσο, κυρίως, των Δημοσίων Έργων. Με άλλα λόγια να έχουν διαπιστώσει στην πράξη τις συνήθεις ατέλειες των συμβατικών τευχών και τη σημασία που έχει και το «χρώμα» των λέξεων σ' αυτά, να έχουν επιχειρήσει οι ίδιοι τη σύνταξη τιμών και τις αναλύσεις τους, να έχουν ζήσει τις διαδικασίες διατυπώσεως διαφωνιών, αναζητήσεως λύσεων και συμμετοχής στις διεργασίες ενστάσεως, αιτήσεως θεραπείας, διαίτησας και δικαστικής αντιπαράθεσης.

Έπρεπε να γνωρίζουν εκ πείρας πόσο δύσκολο είναι να εφαρμόσεις στην πράξη εντυπωσιακές εμπνεύσεις που κατατίθενται εύκολα στο χαρτί ή στο σχέδιο, να έχουν σωστή αίσθηση του μέτρου για να είναι σε θέση να κρίνουν αν και πόσο αναγκαία είναι η διατύπωση υπερβολικών απαιτήσεων, να μπορούν να αντιληφθούν σωστά τη σχέση κόστους - οφέλους. Έπρεπε να έχουν ζήσει «στο πετσί τους» τι σημαίνει ασάφεια διατυπώσεως συμβατικών απαιτήσεων και πόσο κοστίζει, για να μπορούν να την αποφύγουν. Έπρεπε να έχουν αντίληψη της ικανότητας του εργολάβου να «διαβάσει» με στρεβλό τρόπο τα ασθενικά κείμενα, για να επωφεληθεί οικονομικώς.

Ακόμα, έπρεπε να γνωρίζουν καλά την ελληνική γλώσσα και να έχουν άνεση (ή ίσως ταλέντο) στη σωστή διατύπωση των προτάσεών τους, ώστε αυτές να είναι εύληπτες, σαφείς και μονοσήμαντες.

Και περισσότερο απ' όλα, έπρεπε οι συντάκτες των ΠΕΤΕΠ να έχουν τη διάθεση και τον χρόνο να ασχοληθούν σοβαρά, και όχι να μετάσχουν «τυπικά», επειδή τους όρισε ο «Σύλλογος», η «Ένωση», ο «Σύνδεσμος» ή γενικώτερα ο φορέας στο οποίο ανήκουν, προκειμένου να διατυπωθούν οι απόψεις του και να επιτευχθεί συναίνεση, ή απλώς για να δηλωθεί η συμμετοχή του.

¹ Το παρόν άρθρο δημοσιεύθηκε στο περιοδικό  EXNIKA, τεύχος 256, Ιούλιος 2009

Αξίζει να επισημανθεί το Αμερικανικό Ναυτικό έχει εκδώσει πολυσέλιδο εγχειρίδιο με αντικείμενο και τίτλο «Οι Προδιαγραφές του “προδιαγράφειν”» (Specification to write specifications).

Είναι φανερό ότι δεν ήταν καθόλου εύκολο να συνυπάρχουν στο ίδιο πρόσωπο όλα αυτά τα προσόντα και οι ικανότητες. Κατά λογική συνέπεια, η επιλογή, όσο και αν ήταν προσεκτική, δεν απεδείχθη πάντα επιτυχής.

Στις Ομάδες Εργασίας δόθηκαν οι οδηγίες να ανατρέξουν ή και χορηγήθηκαν αντίγραφα Προδιαγραφών από παλαιότερες Συμβάσεις (προσφάτων) δημοσίων έργων, ώστε τα κείμενα αυτά να αποτελέσουν «κάτω φράγμα» για τη στάθμη ποιότητας των δικών τους παραδοτέων. Δεν απαιτήθηκε η σύνταξη **τελείων κειμένων**, αφού άλλωστε και ο διαθέσιμος χρόνος δεν ήταν τόσο «πλούσιος», ώστε να επιτρέπει την αναζήτηση που επιβάλλει η τελειότητα. Επιζητήθηκε η απόκτηση των βασικών κειμένων, που θα ήταν αμέσως σε θέση να βελτιώσουν ή να συμπληρώσουν ή να αντικαταστήσουν κατά τρόπο αποδεκτό τα «ξεπερασμένα» που εχρησιμοποιούντο και χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα, και που θα τελούσαν υπό συνεχή επεξεργασία και βελτίωση.

Απαιτήθηκε εξ αρχής η αναφορά στα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, αναγνωρίστηκε όμως ότι πολλά από αυτά δεν είχαν πάρει ακόμη την τελική τους μορφή και ότι η αναφορά και σε κάποια Εθνικά Πρότυπα (DIN, BS, ASTM κλπ.) ήταν, ίσως, αναπόφευκτη.

Τα προσκομιζόμενα κείμενα υφίσταντο τον έλεγχο ή και τις επεμβάσεις της ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ που ασκούσε το ΙΟΚ, για την ανταπόκρισή τους στις κατευθυντήριες οδηγίες που τους είχαν χορηγηθεί ως προς την οργάνωση, τη σαφήνεια και την πληρότητα. Υφίσταντο επίσης δευτεροβάθμιο έλεγχο και «κατ' αρχήν» έγκριση από Επιτροπή που την αποτελούσαν Διευθυντές του ΥΠΕΧΩΔΕ, Πανεπιστημιακοί και ελεύθεροι επαγγελματίες μηχανικοί, με επί κεφαλής πάλι τον καθηγητή Θεοδ. Τάσιο.

Ας μη νομισθεί ότι Τεχνική Γραμματεία σημαίνει μερικές δακτυλογράφους που διορθώνουν τη «γραφή» των παραδιδόμενων κειμένων, ο όρος θα πρέπει να διαβαστεί με την έννοια που χρησιμοποιείται στα Ευρωπαϊκά Πρότυπα EN, όπου (για παράδειγμα) την Τεχνική Γραμματεία για το EN 1504 «Προστασία και επισκευή κατασκευών από σκυρόδεμα» είχε αναλάβει ο Γερμανικός Οργανισμός DIN, και για το EN 13914 «Επιχρίσματα» ο Βρετανικός Οργανισμός BSI.

Σε μια στοιχειώδη, συνοπτική, ενδεικτική παρουσίαση, η δουλειά του ΙΟΚ περιελάμβανε την τεχνική υποστήριξη των Ομάδων Εργασίας (κείμενα αναφοράς, συλλογή υπαρχόντων Προτύπων, Ενημερωτικά Σημειώματα κλπ.), την εποπτεία και τον συντονισμό των Ομάδων Εργασίας, τη σύνταξη των Εκθέσεων Προόδου προς την ΟΔΕ, τη μεταφορά των παρατηρήσεων της ΟΔΕ προς τους συντάκτες, την παρακολούθηση των διορθώσεων κλπ. και, φυσικά, την γραμματειακή υποστήριξη του έργου, με τήρηση αρχείου όλων των διαδικασιών, ετοιμασία και επεξεργασία κειμένων, ηλεκτρονική σάρωση κειμένων, παρακολούθηση και πληρωμή δαπανών κλπ. Περιελάμβανε επίσης τη διαβούλευση με τις Ομάδες Εργασίας στην προσπάθεια συμπλήρωσης των κειμένων, όταν και στα σημεία που αυτά είχαν ανάγκη, ώστε να ανταποκρίνονται (στο μέτρο του εφικτού) προς το πλήθος των απαιτήσεων που προαναφέρθηκαν. Περιελάμβανε τέλος τις αντίστοιχες εργασίες για την κάλυψη των αναγκών του ετέρου έργου του ΙΟΚ που αφορούσε τα περιγραφικά τιμολόγια - κοστολόγηση - τιμολόγηση κλπ. των έργων, για το οποίο θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά.

Συντάχθηκαν έτσι 440 ΠΕΤΕΠ, που καλύπτουν ένα πολύ μεγάλο μέρος του αντικειμένου των έργων Πολιτικού Μηχανικού, των σιδηροδρομικών έργων καθώς και των φυτοτεχνικών εργασιών.

Δεν καλύπτονται στον επιθυμητό βαθμό οι εργασίες ηλεκτρολογικών και μηχανολογικών εγκαταστάσεων, ο κλάδος δεν έδειξε την αναμενόμενη προθυμία συμμετοχής και συμβολής στην προσπάθεια, δεν επαρκεί η επιμέλεια μερικών προσώπων.

Η τεθείσα προθεσμία έληξε τον Απρίλιο του 2005, οπότε τα κείμενα των ΠΕΤΕΠ αναρτήθηκαν στις ιστοσελίδες του ΙΟΚ, του ΥΠΕΧΩΔΕ και του ΚΕΔΕ προς κρίση και σχολιασμό.

Πραγματοποιήθηκε αυτή η κριτική σε αρκετά μεγάλο βαθμό, υπήρξαν παρατηρήσεις και έγιναν διαβουλεύσεις, κυρίως με επαγγελματίες και παραγωγούς που επεσήμαιναν υστερήσεις κάποιων ΠΕΤΕΠ στη «σύγχρονη γνώση», την οποία εκείνοι ήταν υποχρεωμένοι, για λόγους επαγγελματικής υπάρξεως, να παρακολουθούν συνεχώς και να είναι πλήρως ενήμεροι. Οι παρατηρήσεις διερευνώοντο και, όταν αποδεικνύονταν ορθές, γίνονταν αποδεκτές. Επιτεύχθηκε έτσι μια βελτίωση των ΠΕΤΕΠ, αλλά και μία βελτίωση των ασχολουμένων μηχανικών του ΙΟΚ, οι οποίοι απέκτησαν αξιόλογη πείρα στον χειρισμό του αντικειμένου.

Οι ΠΕΤΕΠ δεν έχουν περιβληθεί μέχρι σήμερα με την επίσημη έγκριση, που θα τις καθιστούσε υποχρεωτικές για τις συμβάσεις των έργων δημοσίου συμφέροντος και θα αποτελούσε την χρονική αφετηρία για τον χρόνο «προσωρινής» εφαρμογής τους, μέχρις ότου «προβιβασθούν» σε **Πρότυπες Εθνικές Τεχνικές Προδιαγραφές** (πάλι ΠΕΤΕΠ).

Δεν έχουν αντικαταστήσει σχετικώς την χρησιμοποιούμενη Τεχνική Συγγραφή Υποχρεώσεων (ΤΣΥ) του ΥΠΕΧΩΔΕ ούτε έχουν γίνει υποχρεωτικές για το πλήθος των φορέων που εκτελούν έργα στην Ελλάδα, και που σήμερα αυτοσχεδιάζουν. Και όλα αυτά, παρά το ότι συντάχθηκαν ακριβώς για να συμβάλλουν στον «Εκσυγχρονισμό του Συστήματος Παραγωγής των Δημοσίων Έργων» στη χώρα μας.

Στις δυσχέρειες εγκρίσεως ας προστεθεί και η αμφισβήτηση ή η αμφιβολία, αν αυτή η ενέργεια είναι αρμοδιότητα του ΥΠΕΧΩΔΕ ή του ΕΛΟΤ. Ο Νομοθέτης, με το ένα του χέρι (Ν 1418/84, άρθρο 21) ορίζει ότι οι Προδιαγραφές, Κανονισμοί κλπ. **που αφορούν τα έργα** είναι αρμοδιότητα και εγκρίνονται με Απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, ενώ με το άλλο χέρι (Ν 2642/98, αρθρ. 8) ορίζει ότι η σύνταξη Προτύπων και Προδιαγραφών **(γενικώς)** είναι αρμοδιότητα του ΕΛΟΤ. Ποιο χέρι «ειν' το πάνω - πάνω»; Κάποια στιγμή πρέπει να δοθεί απάντηση.

Παρά ταύτα, και παρά το ότι δεν εγγίζουν το «τέλειο», οι ΠΕΤΕΠ δημιούργησαν «τομή», κέρδισαν τη γενική αναγνώριση, έγιναν σημείο αναφοράς, απετέλεσαν μια όαση στη έρημο των ελληνικών τεχνικών κειμένων αυτού του είδους. Αποτελούν μια «πύλη εισόδου» των Ελλήνων Μηχανικών στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, κάνουν μια ισχυρή νύξη για τις δυνατότητες και δίνουν μια πρώτη ευκαιρία γνωριμίας με τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, σε ένα κόσμο τεχνικών που **δεν υποπτεύεται την ύπαρξή τους και τη βοήθεια που μπορούν να του παράσχουν.**

Παρέχουν δόκιμες μεθοδολογίες εκτελέσεως των εργασιών, συνιστώντας κείμενα τεχνολογικής κατευθύνσεως με (επί πλέον) μορφωτικό - εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Δίνουν τη δυνατότητα συμπληρώσεως των Πολυτεχνειακών, θεωρητικών γνώσεων διαστασιολογήσεως φορέων με τεχνολογικές γνώσεις επί των υλικών και του ορθού τρόπου εφαρμογής τους. Προσπαθούν να συμπληρώσουν ή να αντικαταστήσουν την Οικοδομική σχεδιάσεως διατομών με τον σχεδιασμό έργων ολοκληρωμένων, από πλευράς επιτελεστικότητας και ανθεκτικότητας, με επίγνωση και θεώρηση του κόστους, και της σχέσεως κόστους - οφέλους.

Και την έχει ανάγκη η κοινωνία των μηχανικών αυτή τη γνωριμία με τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, που συνιστούν την τελευταία λέξη της τεχνολογίας στο θέμα που το καθένα τους εξετάζει - τα Πολυτεχνεία μας δεν θα πρέπει να είναι περήφανα για την ενημέρωση που προσφέρουν στους σπουδαστές στα θέματα τεχνολογίας γενικώς και στα Ευρωπαϊκά Πρότυπα ειδικότερα.

Ανάγκη έχει και ο κατασκευαστικός τομέας τη γνωριμία τους, αλλά και ο φορέας ή οι φορείς που θα αναλάβουν την πιστοποίηση των τεχνιτών, αφού η γνώση αυτών των Προτύπων και η σωστή εφαρμογή τους θα είναι η προϋπόθεση για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού.

Την έχει ανάγκη και η κοινωνία μας για να «δει» κάποια στιγμή βελτίωση της ποιότητας των έργων, προστασία του περιβάλλοντος και οικονομία στη διάρκεια της ζωής του έργου.

Θα παραθέσουμε μερικές από τις ενδείξεις αναγνώρισης των ΠΕΤΕΠ:

- ένας μεγάλος αριθμός μηχανικών, αδιαφορώντας για την έγκριση, αντλεί από την τεχνολογία των ΠΕΤΕΠ κατά την άσκηση του επαγγέλματος και ζητεί ημερίδες - σεμινάρια για την καλύτερη ενημέρωση, έχουν ξεπεράσει τις 100.000 οι εισελθόντες στην ιστοσελίδα του ΙΟΚ για να συμβουλευθούν τις ΠΕΤΕΠ
- πολλοί από τους φορείς που εκτελούν έργα (δήμοι, κοινότητες, στρατιωτικές Υπηρεσίες κλπ.) τις εντάσσουν στα τεύχη δημοπρατήσεως οπότε, τόσο ο κατασκευαστής όσο και η επίβλεψη, προσφεύγουν στο ΙΟΚ για πρόσθετες τεχνικές και συμβατικές πληροφορίες
- το ΤΕΕ με το ΙΟΚ προχώρησαν, για την υποστήριξη του ΚΑΝΕΠΕ, στην από κοινού έκδοση (βιβλίο 470 σελίδων) των ΠΕΤΕΠ που αφορούν τις επισκευές και ενισχύσεις κατασκευών, που έχουν υποστεί βλάβες από οποιαδήποτε αιτία
- ο Σύνδεσμος Εργοληπτών Πάφου (Κύπρου) ζήτησε και πήρε την άδεια να δημοσιεύει κατ' επιλογήν τις ΠΕΤΕΠ που τον ενδιαφέρουν
- η Σχολή Τεχνικής Εκπαίδευσης Αξιωματικών Μηχανικού (ΣΤΕΑΜ) χρησιμοποιεί τις ΠΕΤΕΠ στο εκπαιδευτικό της υλικό
- έχουν, κατ' αρχήν, γίνει επαφές για συνεργασία και την από κοινού αναμόρφωση των Προδιαγραφών με την Τεχνική Υπηρεσία του ΥΠΕΘΑ και την Τεχνική Υπηρεσία του Αεροδρομίου «Ελ. Βενιζέλος»
- έχει ζητηθεί η ανάπτυξη των ΠΕΤΕΠ που αφορούν τις σήραγγες στους μεταπτυχιακούς σπουδαστές από τον Μεταλλειολόγο καθηγητή τους στο ΕΜΠ
- συζητείται με το ΙΕΚΕΜ-ΤΕΕ η από κοινού οργάνωση σεμιναρίων για την ενημέρωση - επιμόρφωση των μηχανικών, με χρονική προτεραιότητα στους ασχολούμενους με τα έργα δημοσίου συμφέροντος
- έχει ζητηθεί από την Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης η ενημέρωση των μηχανικών της σε θέματα τεχνολογίας σκυροδέματος - χαλύβων
- οι σπουδαστές των Πολυτεχνείων μας (κυρίως Θεσσαλίας και ΕΜΠ) χρησιμοποιούν τις ΠΕΤΕΠ κατά τη σύνταξη των σπουδαστικών τους εργασιών ή επιχειρούν πρωτογενώς την σύνταξη μιας Προδιαγραφής (μιας μορφής ΠΕΤΕΠ) επί δοθέντος αντικειμένου, χρησιμοποιώντας ως πρότυπο τις ΠΕΤΕΠ
- στη βιβλιογραφία δημοσιεύσεων μηχανικών γίνεται αναφορά στις ΠΕΤΕΠ

Ίσως, η πιο ευχάριστη, η πιο παρήγορη, η πιο ελπιδοφόρα ένδειξη είναι αυτή που αφορά τις σπουδές και τους σπουδαστές των Πολυτεχνείων μας, την αλλαγή αντιλήψεως που αρχίζει να γίνεται για τις σπουδές τους, την αναγνώριση της σημασίας της τεχνολογίας, τη στροφή προς την ουσία της παραγωγής έργου, αλλά και το δικό τους συγκινητικό ενδιαφέρον για τον τομέα αυτόν, τη δική τους ικανότητα αναζήτησης και σύνθεσης. Στοιχεία που επιτρέπουν την ελπίδα (εκτός από την ευχή) ότι κάποια στιγμή οι σπουδές στα θέματα τεχνολογίας θα οδηγήσουν στην προσπάθεια της σωστής αναπτύξεως και καρποφορίας του δέντρου - έργου ως συνόλου, και θα ξεφύγουν από την απλή σχεδίαση ενός φύλλου, ενδεχομένως ήδη μαραμένου.

Το ΙΟΚ δεν θεώρησε ότι το έργο των προδιαγραφών είχε προθεσμία περαιώσεως το έτος 2005. Συνεχίζει να αναζητεί τη βελτίωση των ήδη συντεταγμένων ΠΕΤΕΠ, την επικαιροποίηση των αναφορών στα Ευρωπαϊκά Πρότυπα όπως αυτά ισχύουν σήμερα, την αντικατάσταση των εθνικών Προτύπων (DIN, BS, ASTM κλπ.), τη συμπλήρωση, τη διόρθωση των σφαλμάτων κλπ., στο μέτρο που του επιτρέπουν οι οικονομικές του δυνάμεις, συνεχώς επιδιώκοντας την εξασφάλιση της απαιτούμενης πιστώσεως για το συνολικό έργο.

Προχώρησε επίσης στη σύνταξη νέων ΠΕΤΕΠ, με προτεραιότητα σε μερικά αντικείμενα που η ύπαρξή τους ήταν αναγκαία για τα Δημόσια Έργα όπως, ενδεικτικά:

- F Ανακατασκευή βάσεων οδοστρωμάτων με ψυχρή ανακύκλωση και προσθήκη αφρώδους ασφάλτου (CIR)
- F Προκατασκευασμένα φρεάτια από πολυαιθυλένιο, μονολιθικής κατασκευής
- F Δίκτυα από σωλήνες κατασκευασμένους από φυγοκεντρικά έγχυτο και ενισχυμένο με ίνες γυαλιού θερμοσκληρυνόμενο πολυεστέρα CC-GRP (Centrifugally Cast Glass Reinforced Polyester)
- F Φράκτες ανάσχεσης βραχοπτώσεων
- F Εφαρμογές ψυχρών υλικών (cool materials)

Εκτιμάται ότι, σε πρώτη, άμεση προτεραιότητα απαιτείται η σύνταξη 150 περίπου νέων ΠΕΤΕΠ (που δεν ολοκληρώνουν το σύνολο των αναγκών), οι οποίες θα πρέπει να καλύψουν τουλάχιστον τα νέα άρθρα των Νέων Ενιαίων Τιμολογίων (NET) του ΥΠΕΧΩΔΕ, αλλά και τις ελλείψεις των ηλεκτρο-μηχανολογικών εργασιών και, στοιχειωδώς τουλάχιστον, των μεταλλικών κατασκευών, των εργασιών γεφυροποιίας και των οδοστρωμάτων.

Όμως μόνο η σύνταξη των ΠΕΤΕΠ δεν αρκεί για την πλήρη αξιοποίηση της προσφοράς τους. Πρέπει να θεωρηθούν σε σχέση με τα Περιγραφικά Τιμολόγια του ΥΠΕΧΩΔΕ, να εξασφαλισθεί η μεταξύ τους αμοιβαιότητα (για κάθε ΠΕΤΕΠ ένα άρθρο) και η συμβατότητα. Πρέπει να επανεξετασθεί η πληρότητα και η επικαιρότητά τους ως προς τα Ευρωπαϊκά Πρότυπα, ιδιαίτερα τα εναρμονισμένα, και να γίνεται συνεχής προσπάθεια παρακολουθήσεως του ρυθμού εκδόσεως των Προτύπων. Πρέπει να αναθεωρηθούν ή να συμπληρωθούν σε μερικά οι προσδιοριζόμενες ανοχές κατασκευής.

Ακόμα περισσότερο πρέπει, για μερικές εργασίες, να συνταχθούν τεύχη, οδηγίες, Οδηγοί Ορθής Πρακτικής κλπ. που θα αίρουν τις ασάφειες, θα επεξηγούν την τεχνολογία, θα ερμηνεύουν τα κριτήρια αποδοχής και θα δίνουν το σωστό μέτρο στους ενεργούμενους ελέγχους.

Το ΙΟΚ έχει ξεκινήσει μια τέτοια προσπάθεια που αφορά τα λατομεία και τα αδρανή υλικά, τα πρόσθετα - πρόσμικτα σκυροδέματος, τη «συντήρηση» σκυροδέματος, τις επισκευές - ενισχύσεις, τα οδοστρώματα.

Έχει συγκροτήσει Ομάδες Εργασίας από διακεκριμένους και πλήρως εξειδικευμένους μηχανικούς, που θα καταστήσουν προσιτές σε όλους τις απαιτήσεις των Ευρωπαϊκών ΕΝ και θα υποδεικνύουν πρακτικές μεθόδους εφαρμογής. Μηχανικούς, για τους οποίους πάντως θα πρέπει να εξασφαλισθεί κάποτε κάποια στοιχειώδης αμοιβή. Ο κατάλογος των αναγκών, των θεμάτων που έχουν μείνει πίσω, είναι μεγάλος. Δει δη χρημάτων και άνευ τούτων, ουδέν εστί γενέσθαι των δεόντων.

Η δουλειά του ΙΟΚ όμως δεν είναι μόνο να κάνει Προδιαγραφές, οι οποίες να βελτιώνουν την ποιότητα των έργων. Είναι ακόμα («καταστατικώς») **«η έρευνα και μελέτη θεμάτων που έχουν σχέση με το κόστος, την παραγωγικότητα, τη χρηματοδότηση και την ανάθεση των κατασκευών»**. Και αυτά χρειάζονται ένα άλλο μεγάλο Κεφάλαιο για να παρουσιαστούν.